

היום נלמד בעזרת ה':

גיטין דף לד

(בעמוד הקודם)

ורבא אמר רב נחמן הלכה כרבי בשתייהן: בשתי המחלוקות שנחלק עם רשב"ג. א. אם עבר על תקנת רבן גמליאל וביטל את הגט במקומו - הגט בטל. ב. אם ביטל חלק מהשליחים שלא בפני כולם - יכול לבטלם.

קושיא: ולית ליה לרב נחמן: וכי האם רב נחמן לא סובר 'מה כח בית דין יפה?' (שמשום כך כשעבר על תקנת ר"ג וביטל את הגט הוא לא פוסק כרשב"ג שהגט בטל כי מה כח ב"ד יפה, אלא כרבי שלא חושש לזה).

יתומים שבאו לחלוק: מכיון שהם יתומים קטנים, בית דין מעמידים לכל אחד מהם אפוטרופוס, ושני האפוטרופסים ביחד מחלקים את הנכסים. כל אחד דואג לטובת האינטרס של היתום שלו, ובכך החלוקה תהא שווה. אמנם כשהיתומים יגדלו הם יוכלו למחות בחלוקה ולדרוש חלוקה מחדש - לדעת שמואל, אבל לדעת רב נחמן אינם יכולים למחות כי אם כן מה כח ב"ד יפה שהעמידו את האפוטרופסים לחלוק את הנכסים.

תירוץ: התם ממונא: דוקא לגבי ממון (כמו במקרה של היתומים) סובר רב נחמן שחכמים הפקיעו את הממון בכדי לחזק את הכח של ב"ד, אבל לגבי ביטול הגט שיש פה איסור אשת איש (כי מדאורייתא הגט בטל והיא לא מגורשת) לא הפקיעו חז"ל את הקידושין (על ידי 'כל דמקדש אדעתא דרבנן מקדש' כנ"ל) בשביל לחזק את כח ב"ד.

*

גידול בר רעילאי: שלח גט לאשתו, הלך השליח ופגש אותה כשהיא אורגת, אמר לה השליח 'הנה גיטך' (ולא מסר לה אותו), אמרה לו האישה 'לך עכשיו ותבוא מחר', הלך השליח וסיפר זאת לגידול בר רעילאי, פתח גידול את פיו ואמר 'ברוך הטוב והמטיב' שלא מסרת לה את הגט. השאלה היא: האם הגט התבטל או לא?

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור

052-7628377

להצטרפות:

mabatladaf18@gmail.com

052-342-4473

(אם הגט לא התבטל - יכול השליח ללכת למחרת ולמסור אותו לאישה). נחלקו בזה אב"י ורבא.

במאי קמפלגי: הגמרא מבארת שמחלוקתם היא האם 'גילוי דעת בגיטא' שהבעל מגלה בדעתו שהוא רוצה לבטל את הגט והוא לא אומר זאת במפורש - מבטל את הגט או לא. כמו כן שהבעל שמח מאד שהגט לא נמסר לאישה והוא התכוין לבטל את השליחות של מסירת הגט, אך לא אמר זאת במפורש לשליח.

אמר רבא מנא אמינא לה: מה הראייה שלי לומר שגילוי דעת בגט מועיל? מרב ששת שכפה על אדם אחד לגרש את אשתו על ידי שהוא ימנה שני עדים שיכתבו את הגט ויתנו לה. לאחר מכן הלך הבעל ואמר לעדים: רב ששת אמר להגיד לכם שהגט בטל. ואז רב ששת הצריך את האיש הזה לכתוב גט חדש. מוכח שגילוי דעת בגט מועיל (ולכן דברי הבעל שלא אמר לעדים במפורש שהוא מבטל את הגט רק גילה את דעתו שרצונו בכך מועילים).

דח"יה: **אמר אב"י:** וכי רב ששת יכול לבטל גט של אנשים אחרים? כלומר במשפט הזה אין אפילו 'גילוי דעת' שהגט בטל, כי הוא משפט לא הגיוני ואלו הם דיבורי סקר בעלמא. אלא בהכרח שהמעשה היה כך: הבעל אמר לעדים 'אני מבטל את הגט' ובגלל שהוא חשש מהשוטרים של רב ששת שיכו אותו (= דפנוי), הוא אמר להם 'רב ששת ציוה אותי לבטל את הגט'.

אמר אב"י מנא אמינא לה: שגילוי דעת בגט אינו מועיל? מרב יהודה שהכריח את חתנו של רבי ירמיה ביראה לתת גט לאשתו, אך החתן ביטל את הגט. חזר רב יהודה וכפה אותו לתת גט, ושוב הוא ביטל אותו. חזר רב יהודה פעם שלישית וכפה אותו, ואמר רב יהודה לעדים 'תשימו דלעת באזנים שלכם כדי שלא תשמעו שהוא מבטל את הגט'. והנה אם גילוי דעת מועיל - הרי הם רואים שהוא רץ אחריהם ומגלה דעתו שהוא רוצה לבטל את הגט. אלא מוכח שגילוי דעת לא מועיל.

דח"יה: **ורבא:** הסיבה שהוא רץ אחריהם אינה בהכרח לבטל את הגט, אולי הוא רץ לומר להם 'תתחזקו ותכתבו את הגט מהר בכדי שיתיים הצער של 'האיש ההוא' (כלומר הצער שלי שאני סובל מכך שהיא עדיין לא מגורשת). אבל באמת גילוי דעת מועיל.

אביי מביא ראייה אחרת: **דהוא דאמר להו וכו'**: מעשה באדם שנתן גט לאשתו ויצא לדרכו, ועשה תנאי שאם הוא לא יחזור עד שלושים יום הגט יחול, ואם יחזור הגט יתבטל. הגיע יום השלושים לעת ערב והוא הגיע לעברו השני של הנהר הסמוך לעיר, והוא לא הצליח להשיג מעבורת שתעביר אותו לצד השני, והוא צעק 'תראו שבאתי! תראו שבאתי' עד שנגמר היום. אמר שמואל: זה לא נקרא שהוא הגיע והגט חל. מוכח מכאן שאין גילוי דעת מועיל שהרי הוא גילה דעתו שהוא לא מעונין לגרש אותה.

דחיה: רבא: האישי ההוא אמנם גילה בדעתו שהוא לא מעונין לגרש את אשתו, אך הוא לא גילה בדעתו שהוא רוצה לבטל את הגט. להיפך, הוא גילה בדעתו שהגט נשאר גט רק שהוא חשב שהתנאי התקיים (כי הוא חשב שמשפיק שהוא הגיע לצד השני של הנהר) ולכן הגט לא יחול. אך מכיון שבאמת התנאי לא התקיים (כי הוא היה צריך לעבור את הנהר ולהגיע לעיר) הגט כן חל.

ההוא דאמר להו אי לא נסיבנא וכו': מעשה בארוס שנתן גט לארוסתו (המקודשת לו בכסף ועדיין לא נכנסה לחופה), ועשה תנאי שאם הוא לא יתחתן איתה עד שלושים יום הגט יחול. כשהגיע יום השלושים הוא אמר 'אני טורח בצרכי החתונה ואני אנוס'.

אומרת על כך הגמרא: למה יש לנו לחשוש שהגט בטל? אם בגלל שהוא היה אנוס מלקיים את התנאי - הדין הוא ש'אין טענת אונס בגיטין' והגט חל. ואם בגלל שהוא גילה דעתו שהוא מבטל את הגט - זו מחלוקת אביי ורבא, ואביי סובר שגילוי דעת לאו מילתא, וגם רבא מודה כאן משום שהבעל לא גילה דעתו שהוא מבטל את הגט אלא הוא גילה דעתו שהוא מקיים את התנאי בגלל האונס שלו וזה כאמור אינו נכון (תוס'). ולכן הגט חל.

ההוא דאמר להו אי לא נסיבנא לריש ירחא וכו': מעשה בארוס שנתן גט לארוסתו ועשה תנאי שאם הוא לא יתחתן איתה עד ראש חודש אדר הגט יחול. כשהגיע ראש חודש אדר הוא אמר 'אני אמרתי עד ראש חודש ניסן'. ובאמת הוא אמר עד ראש חודש אדר רק שהוא שכח.

והלכתא כנחמן וכו': א. הלכה כרב נחמן שאמר לעיל דף לב' ע"ב שקודם תקנת רבן גמליאל היה מבטל בית דין של שניים. ב. הלכה כרב נחמן שאמר בדף לג' ע"ב שהלכה כרבי בשתיהן בשתי המחלוקות שנחלק עם רשב"ג (כנ"ל).

והלכתא כנחמני: הוא אב"י הסובר שגילוי דעת בגיטא לאו מילתא הוא. (זו היא אחת מההלכות שנחלקו בהם אב"י ורבא והלכה כאב"י, וסימנם יע"ל קג"ם. ה-'ג' = גילוי דעת בגיטא).

משנה: בראשונה היה משנה שמו ושמה וכו': מי שהיו לו שני שמות, שם אחד כאן ושם אחד במדינת הים, כשהיה מגרש את אשתו היה כותב בגט רק את השם שבו הוא נקרא במקום כתיבת הגט, ולא היה מקפיד לכתוב את שני שמותיו.

וכל שום: וכל שם.

מפני תיקון העולם: שלא יוציאו לעז על בניה מהבעל החדש שהם ממזרים, שיאמרו שלא גירשה בעלה הראשון.

גמרא: בני אדם הנאים משם לכאן: מארץ ישראל לבבל.

אמר רב אשי: תקנת ר"ג הזקן שצריך לכתוב בגט 'וכל שום שיש לו' זה רק כאשר יודעים כאן (במקום כתיבת הגט) שיש לו שני שמות, אבל אם לא יודעים כאן שיש לו שני שמות לא צריך לכתוב 'וכל שום שיש לו'. ואפילו אם נודע לנו לאחר זמן שיש לו שם נוסף הגט כשר, לפי שהגט נכתב בשמו הידוע לנו באותה שעה.

אינה מגורשת עד שיגרש את אשתו שביהודה בשמו שביהודה ושם דגליל עמו: מדובר שביהודה היו יודעים שיש לו שם נוסף, ולכן צריך לכתוב בגט גם את שמו הנוסף שבו הוא נקרא בגליל.

יצא למקום אחר: אבל אם הבעל יצא למקום אחר שאינו ביהודה ובגליל, וכתב בגט רק שם אחד, אשתו מגורשת, לפי שבאותו מקום לא היו יודעים שיש לו שני שמות.

כעת הגמ' מבארת את ההוכחה שהברייתא סוברת כרב אשי:

והאמרת שם דגליל עמו: והרי הברייתא אמרה ברישא שעליו לכתוב את שני שמותיו, ומדוע בסיפא (= 'יצא למקום אחר') היא אומרת שיכול לכתוב רק שם אחד? אלא בהכרח שברישא מדובר במקרה שידעו שיש לו שני שמות ואילו בסיפא מדובר שלא ידעו שיש לו שני שמות, וזה כרב אשי שאמר שרק במקום שידעו שיש לו שני שמות צריך לכתוב את שניהם.

ההיא: אשה אחת היו קוראים לה 'מרים', אבל קצת מבני עירה היו קוראים לה 'שרה', אמרו נהרדעי שעליה לכתוב בגט 'מרים' וכל שום שיש לה' ולא 'שרה' וכל שום שיש לה', לפי ש'מרים' הוא שמה העיקרי.

משנה: אין אלמנה נפרעת מנכסי יתומים את כתובתה **אלא בשבועה** שלא קיבלה כלום לפירעון הכתובה.

נמנעו מלהשביעה והיתה מפסידה את כתובתה (= בגמ' יבואר מדוע נמנעו), לכן תיקן ר"ג הזקן שהיא תידור ליתומים כל מה שירצו, דהיינו דבר שקשה לה לידור, כגון שתאמר 'קונם מזונות עלי אם כבר קיבלתי משהו עבור פירעון כתובתי' ותגבה את כתובתה.

תקנה נוספת של ר"ג הזקן: העדים חותמים על הגט.

מפני תיקון העולם: כלומר שתי התקנות הנ"ל (= 1. אין אלמנה נפרעת מנכסי יתומים אלא בשבועה. 2. העדים חותמים על הגט), הם מפני תיקון העולם, התקנה הראשונה כדי שהנשים לא יחששו להינשא לבעלים ולהפסיד את כתובתן, והתקנה השניה תתבאר בגמ'.

וכן **הלל תיקן פרוזבול מפני תיקון העולם:** יבואר בגמ'.